

*Azərbaycan
Respublikası
Nazirlər
Kabinetinin
1998-ci il 21
avqust tarixli,
175 nömrəli
qərarı ilə
təsdiq edilmiş
dir.*

Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılması Qaydaları (AZ 031.01.)

1. Tətbiq sahəsi

Bu Qaydalar «İstehlakçıların hüquqlarının qorunması haqqında» və «Telekommunikasiya haqqında» Azərbaycan Respublikasının qanunları, «Məhsulların (işlərin, xidmətlərin) mərhələli sertifikatlaşdırılmasının tətbiqi» haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1993-cü il 1 iyul tarixli 343 nömrəli qərarı, həmçinin Azərbaycan Respublikası milli sertifikatlaşdırma sisteminin (AZC sistemi) rəhbər sənədləri əsasında işlənib hazırlanmışdır.

Sənəd Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırma qaydalarını və proseduru müəyyənləşdirir.

Bu Qaydalar əvvəllər istismarda olmuş və təmirdən çıxmış telekommunikasiya vasitələri və qurğularına şamil edilmir.

2. Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılmasının məqsəd və vəzifələri

Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılmasının əsas vəzifəsi respublikada telekommunikasiya vasitələri və qurğuları bazarının yaradılması və

saxlanması, *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* texniki parametrlərinin Azərbaycan Respublikasının qarşılıqlı əlaqədə olan *telekommunikasiya şəbəkələrinin (QTŞ)* tələblərinə, milli beynəlxalq, dövlətlərarası və digər normativ sənədlərin tələblərinə cavab verməsi faktını müəyyənləşdirməkdir.

Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılmasının əsas məqsədi bunlardır:

- vahid əmtəə bazarında müəssisə və təşkilatların fəaliyyəti üçün lazımı şəraitin yaradılması;
- QRŞ-də tətbiq etmək üçün *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* texniki səviyyələrinin müəyyənləşdirilməsi;
- istehlakçılara keyfiyyətli məhsulun alınmasında köməklik göstərilməsi;
- istehlakçıların keyfiyyətsiz mal hazırlayan istehsalçılardan müdafiə olunması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* texniki səviyyəsinin və keyfiyyət göstəricilərinin, elektromaqnit uzlaşması da daxil olmaqla istehlakçıların tələbləri səviyyəsinə qaldırılması;
- daxili bazarda əsaslandırılmış rəqabət üçün şərait yaradılması;
- qabaqcıl texnologiyanın tətbiq edilməsinə şərait yaradılması.

3. Termin və anlayışlar

Bu Qaydalarda İSO MEK 2 rəhbər sənədlərinə, İSO 8402-86 beynəlxalq standartına, həmçinin rabitə sistemində işlədilən terminlərə uyğun gələn aşağıdakı anlayış, termin və müddəalardan istifadə edilmişdir:

- **uyğunluğun sertifikatlaşdırılması** — lazımı tərzdə eyniləşdirilmiş məhsulun konkret standartda və ya digər normativ sənədə uyğunluğunu inamlı şəkildə sübut edən üçüncü tərəfin fəaliyyəti;
- **məcburi sertifikatlaşdırılma** — səlahiyyətli orqan tərəfindən məhsulun məcburi normativ sənədlərə uyğunluğunun təsdiq olunması;
- **könüllü sertifikatlaşdırma** — istehsalçının (icra edicinin), satıcının (təminatının), istehlakçının (istehlakçılar cəmiyyəti və ittifaqının), həmçinin dövlət orqanlarının (bundan sonra — Sifarişçi) istəyi ilə könüllü sertifikatlaşdırılma;
- **normativ sənəd** — standart, sanitari normaları və qaydaları, yaxud məhsula, *həmçinin onun* keyfiyyətinin təyin olunması metodlarına tələbləri özündə birləşdirən sənəd;
- **beynəlxalq standart** — standartlaşdırma ilə məşğul olan və genişmiqyaslı istehlakçı təbəqəsi üçün mümkün olan beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul olunan standart;
- **milli standart** — standartlaşdırma üzrə milli orqan tərəfindən qəbul edilmiş və geniş istehlakçı dairəsinə yararlı olan standart;
- **keyfiyyət sistemi** — keyfiyyət üzərində ümumi rəhbərliyin həyata keçirilməsini təmin edən təşkilati strukturların, cavabdehliyin, prosedurların, proseslərin və ehtiyatların birləşməsi;
- **uyğunluq haqqında məlumat** — məhsulun konkret standartda və ya digər normativ sənədə uyğunluğunu göstərən məhsulun mal gətirənin tam cavabdehliyi altında olan ərizə;
- **sertifikatlaşdırma sistemi** — uyğunluq sertifikatlaşdırılması aparmaq üçün xüsusi üsullara və idarəetmə qaydalarına malik olan sistem;

- **həmcins məhsulların sertifikatlaşdırılması sistemi** — eyni konkret standartlar və qaydalar, eyni prosedur tətbiq olunan müəyyən məhsulun sertifikatlaşdırılması sistemi;
- **sertifikatlaşdırma orqanı** — uyğunluq sertifikatlaşdırılması aparan orqan;
- **uyğunluq sertifikatı** — sertifikatlaşdırma sisteminin qaydalarına müvafiq surətdə nəşr edilmiş, lazımi tərzdə eyniləşdirilmiş *məhsulun* konkret standarta və ya digər normativ sənədə uyğun olduğuna zəruri əminliyin təmin edildiyini göstərən sənəd;
- **uyğunluq nişanı** — məhsulun, prosesin, yaxud xidmətin təsdiq edilmiş tələblərə uyğunluğunu göstərən, sertifikatlaşdırma sisteminin qaydalarına uyğun verilən və tətbiq edilən, müəyyən olunmuş qaydada qeydiyyatda alınan nişan;
- **sertifikatlaşdırma sisteminin üzvü** — sistemi idarə etməkdə imkanı olan və verilən sistemə uyğun fəaliyyət göstərən sertifikatlaşdırma orqanı;
- **akkreditasiya** — sertifikatlaşdırma üzrə hər hansı bir fəaliyyətin həyata keçirilməsinin rəsmi tanınması;
- **akkreditasiya olunmuş sınaq laboratoriyaları** — konkret məhsul növlərinin, yaxud konkret sınaqların keçirilməsi səlahiyyətləri rəsmi tanınmış sınaq laboratoriyaları;
- **təhlükəsizlik** — ziyan vermək təhlükəsi ilə bağlı riskin olmaması;
- **ətraf mühitin mühafizəsi** — ətraf mühitin məhsulun, prosesin, yaxud xidmətin xoşagəlməz təsirlərindən mühafizəsi;
- **istehsalın sertifikatlaşdırılması** — sertifikatlaşdırma orqanı və ya səlahiyyət verilmiş digər orqanlar tərəfindən bu və ya digər məhsulun istehsal zamanı normativ sənədlərdə nəzərdə tutulmuş stabilliyinin təmin olunmasının rəsmi təsdiqlənməsi;
- **təftiş nəzarəti** — sertifikatlaşdırma üzrə akkreditasiya olunmuş orqanların, sınaq laboratoriyalarının, həmçinin sertifikatlaşdırılmış məhsulun fəaliyyətinə və istehsal prosesinə nəzarət;
- **sifarişçi** — sertifikatlaşdırma orqanına hər hansı bir konkret məhsul növünün sertifikatlaşdırılması üçün ərizə ilə müraciət edən müəssisə, orqan, hüquqi və fiziki şəxs;
- **ekspert-auditor** — sertifikatlaşdırma sahəsində bir və ya bir neçə növ işlərin keçirilməsinə səlahiyyəti olan attestasiyadan keçmiş şəxs;
- **sertifikatlaşdırma sxemi** — uyğunluq sertifikatlaşdırılmasının keçirilməsində üçüncü tərəfin fəaliyyətinin ardıcılığı və tərkibi;
- **rabitə vasitələrinin uyğunluq sertifikatı** — qarşılıqlı əlaqədə olan *telekommunikasiya şəbəkələrində (QTS)* tətbiq edilən *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* qoyulan texniki tələblərə uyğunluğunu və xətasız istifadə edilməsini təsdiq edən sənəddir;
- **rabitə vasitələrinin sertifikatlaşdırma nişanı** — rabitə vasitələrinin sertifikatlaşdırılması qaydalarına əsasən verilmiş və yaxud tətbiq olunan nişan olub, məhsulun sertifikatlaşdırmadan keçdiyini və konkret standarta və ya normativ sənədlərə uyğunluğunu göstərir.

4. Ümumi müddəalar

4.1. Məcburi sertifikatlaşdırmanın obyektini *qanunvericiliyə* uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası ərazisində realizəsi və istifadəsi nəzərdə tutulan *telekommunikasiya vasitələri və qurğularıdır*.

Məcburi sertifikatlaşdırılması nəzərdə tutulan rabitə vasitələrinin siyahısı əlavədə göstərilmişdir. Göstərilən siyahıya düzəlişlər və əlavələr oluna bilər.

4.2. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* məcburi sertifikatlaşdırılması insanların həyatı və sağlamlığı, ətraf mühit, həmçinin qarşılıqlı əlaqədə olan *telekommunikasiya şəbəkələrinin (QTŞ)* təhlükəsizliyini təmin edən normativ sənədlər və məcburi tələblərə uyğun olaraq aparılır.

4.3. Normativ sənədlərin tələblərinə uyğun olaraq könüllü sertifikatlaşdırma yalnız *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* ixracı üçün sifarişçinin təşəbbüsü ilə həyata keçirilir.

4.4. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğuları* sertifikatlaşdırılması milli, beynəlxalq, dövlətlərarası normativ sənədlərə, həmçinin Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyəti orqanlarının icrası məcburi olan tələblərinə görə aparılır.

4.5. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması bu əsasnamənin 7-ci bəndində göstərilən sxem üzrə həyata keçirilir.

4.6. Sertifikatlaşdırılmış məhsulun sxemində, konstruksiyasında, texnologiyasında dəyişikliklər olarsa, sertifikatlaşdırma sınaqları lazımi həcmdə təkrarlanır.

4.7. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğuları* üzrə keçirilən sertifikatlaşdırmanın işi və xərcləri sifarişçi tərəfindən ödənilir.

4.8. Sınaqlar üçün ayrılan *telekommunikasiya vasitələri və qurğuları* nümunələrinin sayı sertifikatlaşdırma sınaqlarının proqramı və metodu ilə təyin olunur.

4.9. Nümunələrin sınaqdan keçirilməsi akkreditasiya edilmiş sınaq laboratoriyalarının akkreditasiya sahəsinə uyğunluğu ilə həyata keçirilir.

4.10. Sertifikatlaşdırma prosesinin müsbət nəticəsi zamanı verilən uyğunluq sertifikatı və *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırma nişanı ilə markalanma hüququ məhsulun Azərbaycan Respublikasında *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* tələblərinə uyğunluğunu təsdiq edir.

4.11. Sertifikatlaşdırma işinin hazırlanması və keçirilməsini özündə birləşdirir:

- ərizələrin verilməsi və onlara baxılması;
- ərizə üzrə qərar;
- məhsulun, istehsalın, keyfiyyət sisteminin sertifikatlaşdırılması üçün maliyyə sənədlərinin hazırlanması;
- sertifikatlaşdırılan məhsulun sınaqdan keçirilməsi;
- maraqlı olan təşkilatlar tərəfindən sertifikatlaşdırılmanın nəticələri üzrə qərarlara baxılması;
- uyğunluq sertifikatının verilməsi (verilməməsi) və sertifikatlaşdırma nişanından istifadə olunması hüququ barəsində qərar;
- uyğunluq sertifikatının tərtibi və onun Reyestrə salınması;
- uyğunluq sertifikatının Reyestrinin aparılması;
- sertifikatlaşdırmanın nəticələri haqqında məlumat;
- sertifikatlaşdırılmış məhsula, istehsala keyfiyyət sisteminə təftiş nəzarəti.

4.12. Azərbaycan Respublikası ərazisinə gətirilən və respublika daxilində istehsal olunan *telekommunikasiya vasitələri və qurğuları* sertifikatlaşdırmanın mərhələ və qaydalarından keçməlidir.

4.13. Xarici sertifikatların tanınması AZC sisteminin RS 008-94 tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilir. Bu zaman *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* rəyi nəzərə alınmalıdır.

4.14. Uyğunluq sertifikatı olmayan və rabitə vasitələrinin sertifikatlaşdırılması sistemində tanınmadan idxal olunan *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının Azərbaycan Respublikasının gömrük ərazisinə buraxılmasına icazə verilmir və bu telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* satışı və istismarı qadağan olunur.

5. Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılması sisteminin strukturu

5.1. Azərbaycan Respublikası *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması sisteminin strukturunu təşkil edirlər (bax: şəkl. 1):

- sertifikatlaşdırma üzrə milli orqan — *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi*;
- Azərbaycan Respublikasının *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi*;
- Azərbaycan Respublikası *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* RV-nin sertifikatlaşdırma mərkəzi (RVSM);
- akkreditasiya olunmuş sınaq laboratoriyaları (ASL).

***Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırma sxemi və təşkilatı strukturu**

5.2. Sertifikatlaşdırma üzrə milli orqan olan *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi* aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirir:

- *telekommunikasiya vasitələri və qurğuları* sistemində sertifikatlaşdırma prosesinə ümumi nəzarətin aparılması;
- sınaq laboratoriyalarının akkreditasiyası;
- təhlükəsizlik göstəriciləri üzrə sertifikat alınması üçün verilən ərizələrin qəbulu və onlara baxılması;
- təhlükəsizlik göstəriciləri üzrə məhsulun sertifikatlaşdırılması üçün müqavilənin bağlanması;
- sertifikatlaşdırma sxemlərinin seçilməsi, akkreditasiya olunmuş laboratoriyaların müəyyənləşdirilməsi və sertifikatın keçirilməsinə qərarın hazırlanması;
- sertifikasiya üçün nümunələrin seçilməsi və sınaq üçün göndərilməsi;
- sınağın nəticəsinin və RVSM tərəfindən verilən nəticənin analizi, uyğunluq sertifikatının *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsində* qeydiyyatdan keçirilməsi, uyğunluq sertifikatının verilməsi və AZS Milli uyğunluq nişanının tətbiqi hüququ;
- sertifikatlaşdırılmış *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* istehsalına təftiş nəzarətinin keçirilməsi;
- akkreditasiya olunmuş sınaq laboratoriyalarının və RVSM-in işinə təftiş nəzarətinin keçirilməsi;
- xarici ölkələrin sertifikatlarının tanınması.

5.3. Azərbaycan Respublikasının *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi* sertifikatlaşdırma sahəsində aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirir:

- Azərbaycan Respublikasında *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılma işlərinin təşkili və idarə olunması;
- Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal və istifadə olunan *telekommunikasiya vasitələri və qurğularına* texniki tələblərin qoyulması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* texniki parametrlərinin və QRŞ-nin tələblərinə uyğunluğunun sertifikatlaşdırılması üçün ərizələrin qəbulu və onlara baxılması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması üzrə göstərişin hazırlanması;
- rabitə vasitələrinin uyğunluq sertifikatının verilməsi;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırma nişanı (RVS) ilə markalanma hüququnun verilməsi;
- sertifikatlaşdırma məsələlərində *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi* ilə qarşılıqlı əlaqə;
- sertifikatlaşdırılmaya görə ərizəçilərin appelyasiyasına baxılması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* istismarına təftiş nəzarəti qaydalarının təsdiq edilməsi;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırma və istismara təftiş nəzarəti qaydalarına riayət edilməsinin yoxlanılması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* uyğunluq sertifikatının tərtibi;
- Xarici ölkələrin sertifikatlarının tanınması üçün rəy verilməsi.

5.4. Rabitə vasitələrinin sertifikatlaşdırılması mərkəzi aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirir:

- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması üzrə işlərin təşkili;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* məcburi sertifikatlaşdırılması sisteminin reallaşdırılması;
- sertifikatlaşdırılma işlərinin keçirilməsinə görə müqavilələrin, kontraktların bağlanması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması üzrə *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin* qərarlarının və *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* göstərişlərinin yerinə yetirilməsinin təmin olunması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması proqramının və metodikasının hazırlanması;
- ASL-də və *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sınaqlarının keçirilməsinin təşkili;
- sertifikatlaşdırma üçün nümunələrin seçilməsi və onların ASL-ə göndərilməsi;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sınaq nəticələrinin analiz edilməsi və onun əsasında rəyin hazırlanması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* uyğunluq sertifikatının hazırlanması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikat nişanının (RVS) tətbiqi hüququna icazənin hazırlanması;
- sertifikatlaşdırılmış *telekommunikasiya vasitələri və qurğularında* xüsusi reyestrinin aparılması;
- sertifikatlaşdırılmış *telekommunikasiya vasitələri və qurğularına* istismar prosesində təftiş nəzarətinin keçirilməsi;
- uyğunluq sertifikatı funksiyasının müvəqqəti olaraq dayandırılması və yaxud ləğv edilməsi haqqında materialların appelyasiya komissiyasına təqdim olunması;

- rəbitə vasitələrinin sertifikat sisteminin texniki və təşkilati sənədlərinin hazırlanması və təkmilləşdirilməsi;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması qaydalarını müəyyənləşdirən sənədlərin (təlimatların) hazırlanması;
- sertifikasiya sınaqları və təftiş nəzarətinin proqram və metodikalarının hazırlanması və təsdiq olunması;
- sertifikatlaşdırılma və akkreditasiya məsələləri üzrə *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi* ilə qarşılıqlı işin təşkili;
- sertifikatlaşdırılma məsələləri üzrə digər dövlətlərin müvafiq orqanları ilə qarşılıqlı əlaqələrin yaradılması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılmasının nəticələri haqqında məlumatların yayılması;
- sifarişçilərə onların tələblərinə görə öz səlahiyyətləri çərçivəsində lazım olan informasiyaların verilməsi;
- eynicinsli məhsulların sertifikatlaşdırılmasında istifadə olunan normativ sənədlər fondunun formalaşdırılması (komplektləşdirilməsi) və onların aktualaşdırılması;
- sertifikatlaşdırılma sisteminin təşkilati metodik sənədlər fondunun hazırlanması və aparılması;
- təftiş nəzarəti nəticəsində təşkilati işlərin hazırlanmasında iştirak. Sertifikatlaşdırılmış məhsulların texniki tələblərinin pozulması haqqındakı məlumatlara qarşı operativ tədbir görmək;
- texniki tələblərin, standartların dəyişməsi zamanı *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* verilən müddətdə sertifikatlaşdırılması üçün təşkilat və firmalarla qarşılıqlı əlaqələrin təşkili;
- texniki heyətin ixtisaslarının artırılması və attestasiyasının keçirilməsi;
- *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi və Rəbitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* tələblərinə görə arayışların (hesabatların) hazırlanması;
- *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması mərkəzi, *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* uyğunluq sertifikatının verilməsinin düzgünlüyünə görə məsuliyyət daşıyır. ~~Lazım gələrsə sertifikasiya sınaqlarının keçirilməsi müddətinin və görülən işlərin qiymətinin normalarını müəyyənləşdirir.~~

5.5. Akkreditasiya olunmuş sınaq laboratoriyaları öz funksiyalarını AZC sisteminin RS 004-93 «Sınaq laboratoriyalarına (mərkəzlərinə) qoyulan tələblər və onların akkreditasiyası qaydaları»na uyğun olaraq yerinə yetirirlər.

ASL-lərin əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

- sınaq keçirilməsi üçün təqdim olunmuş rəbitə vasitələri nümunələrinin qəbulu və qeydiyyatı;
- öz funksiyaları çərçivəsində *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılma sınaqlarının keçirilməsi və sınaq protokolunun verilməsi;
- yoxlanılmış nümunələrin qaytarılması, yaxud silinməsi haqqında aktın tərtib olunması;
- sınaq laboratoriyasının AZC sisteminin RS 004-93 tələblərinə uyğunluğunun daim saxlanılması;
- sınaq nəticələrinin düzgünlüyünün, obyektivliyinin və tələb olunan dəqiqliyinin təmin olunması;
- sınaqların nəticələrinə görə edilmiş bütün şikayətlərin qeydiyyatının aparılması;

- yeni yoxlama üsul və növlərinin təkmilləşdirilməsi və tətbiqi.

6. Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılmasının keçirilməsi qaydaları

6.1. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması üzrə işlərin keçirilməsi ardıcılığı və mərhələləri şək. 1-də göstərilmişdir:

- 1 — təhlükəsizlik və ekoloji göstəricilərinə görə *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinə* və QRŞ-nin texniki tələblərinə uyğunluğuna görə *Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinə telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması üçün ərizənin verilməsi.
- 2 — qərarın qəbul edilməsi, sertifikatlaşdırma sxeminin və ASL-in müəyyənləşdirilməsi, nümunənin seçilməsi və onun RVSM-ə (lazım olarsa Səhiyyə Nazirliyinin ASL-nə, *Fövqəladə Hallar Nazirliyinə* və s.) sınaq üçün göndərilməsi.
- 3 — proqramın və sınağın həcmünün müəyyənləşdirilməsi və onların sertifikasiyası nəzərdə tutulmuş nümunələrlə birlikdə RVSM tərəfindən ASL-na göndərilməsi.
- 4 — təqdim olunan nümunələrin qeydiyyatı, onların identifikasiyasının müəyyənləşdirilməsi, RVSM-in proqramı üzrə sınaq həcmünün keçirilməsi, sınaq protokolunun tərtib olunması və onun RVSM-ə təqdim olunması.
- 5 — sınaq nəticələrinin müzakirəsi və onlara uyğun olaraq qərarın qəbul edilib *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinə* və *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* rəhbərliyinə təqdim edilməsi. Sınaqların nəticələrinin müsbət olduğu halda RVSM tərəfindən uyğunluq sertifikatının və sertifikat Nişanının RVS tətbiqinə icazə hüququ verən sənəd hazırlanır və imzalamaq üçün *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* rəhbərliyinə təqdim edir və reyestrini həyata keçirir.
- 6 — *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* hüquqi şəxsi tərəfindən sertifikatın və RVS Nişanının tətbiqinə icazə hüququ sənədinin imzalanması və Sifarişçiyə göndərilməsi. Sertifikatın surəti eyni vaxtda *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinə* göndərilir.
- 7 — sınağın nəticələrinin müzakirəsi, AZS sisteminin uyğunluq sertifikatının verilməsi (verilməməsi) haqqında qərarın qəbul olunması. Bu zaman sertifikatın verilməsi üçün *Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi* tərəfindən verilmiş uyğunluq sertifikatının olması əsas şərt hesab edilir. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* uyğunluq sertifikatı verilmədikdə AZS sisteminin uyğunluq sertifikatı verilmir.
- 8 —sertifikatlaşdırılmış *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* istehsal prosesində *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinə* tərəfindən təftiş nəzarətinin keçirilməsi.
- 9 — sertifikatlaşdırılmış *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* istismar prosesində *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* RVSM-i tərəfindən təftiş nəzarətinin keçirilməsi.

7. Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılması sxemi

Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının sertifikatlaşdırılması sistemində AZS sisteminin əsas sənədlərində nəzərdə tutulmuş 12 (on iki) sertifikatlaşdırma sxeminin beşindən istifadə olunur.

3, 4 və 5-ci sxemlər istehsalçı tərəfindən kütləvi şəkildə istehsal olunan rabitə vasitələrinin sertifikatlaşdırılması zamanı tətbiq olunur. 3-cü və 4-cü sxemlər akkreditasiya olunmuş sınaq laboratoriyalarında hazır məhsul nümunələrinin sınağı zamanı keçirilir.

3-cü sxemə görə nəzarət istehsaldan götürülmüş nümunələri sınaqdan keçirməklə, 4-cü sxemə görə istehsaldan və ticarət dövriyyəsindən götürülmüş nümunələri sınaqdan keçirmək yolu ilə edilir.

İstehsalçı istehsalın keyfiyyət sisteminə və yaxud istehsal sertifikatına malikdirsə, onda sertifikatlaşdırma 5-ci sxem üzrə həyata keçirilir. Göstərilən sertifikata akkreditasiya olunmuş laboratoriyanın sınaq protokolu ilə birgə baxılır. Bu halda təftiş nəzarəti istehsalın sertifikatlaşdırılmış keyfiyyət sistemini yoxlama yolu ilə keçirilir.

11-ci sxem sertifikatlaşdırılmağa təqdim edilmiş *telekommunikasiya vasitələri və qurğuları* partiyasının içərisindən seçilmiş nümunələrin sınağı vaxtı tətbiq edilir. Məhsulun sertifikatlaşdırılmış partiyasına təftiş nəzarəti edilmir.

12-ci sxem hər bir nüsxənin sertifikatlaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu sxemin elə *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılmasında istifadəsi nəzərdə tutulur ki, onların qəbuluna xüsusi tələblər qoyulur. Belə məhsullara istismanın bütün dövrü ərzində təftiş nəzarəti edilir.

7.2. 3, 4, 11, 12-ci sxemlər üzrə sertifikatlaşdırılmış məhsulların uyğunluq sertifikatının müddəti 1 ildən artıq, 5-ci sxem üzrə sertifikatlaşdırılan məhsullarınkı isə 2 ildən artıq olmamalıdır.

7.3. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* uyğunluq sertifikatının müddəti konkret məhsulun sertifikatlaşdırılması zamanı müəyyənləşdirilir.

7.4. Sertifikat müddəti bitdikdən sonra sertifikatlaşdırma prosedurası təkrar olunur.

8. Normativ-texniki sənədlər

8.1. *Telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* sertifikatlaşdırılması sistemində aşağıdakı sənədlərdən istifadə olunur:

8.1.1. AZS sisteminin əsas sənədləri, o cümlədən:

- RS 001-93 — «Əsas qaydalar»;
- RS 002-93 — «Sertifikatlaşdırma orqanına qoyulan tələblər və onun akkreditasiya qaydası»;
- RS 003-93 — «Eyni cinsli məhsulların sertifikatlaşdırma sistemi»;
- RS 004-93 — «Sınaq laboratoriyalarına (mərkəzlərinə) qoyulan tələblər və onların akkreditasiya qaydası»;
- RS 005-93 — «Sistemin dövlət reyestrinin aparılması qaydaları»;
- RS 008-94 — «Sertifikatlaşdırma və akkreditasiya obyektlərinin tanınması qaydaları»;

- RS 009-94 — «Sertifikatlaşdırma və təftiş nəzarəti üçün nümunələrin seçilməsi qaydaları»;
- RS 010-94 — «Sertifikatlaşdırılmış məhsullara təftiş nəzarətinin keçirilməsi qaydaları».

8.1.2. *telekommunikasiya vasitələri və qurğularına* texniki tələbləri müəyyənləşdirən milli, beynəlxalq, dövlətlərarası və sahə standartları.

8.1.3. Sınaq proqramları və metodikaları.

8.1.4. AZS 004-93 «Milli uyğunluq Nişanı: forma, ölçülər və texniki tələblər».

8.1.5. AZS sisteminin uyğunluq sertifikatının doldurulma qaydaları haqqında 15.001.98 nömrəli təlimat.

8.1.6. Standartlaşdırma, metrologiya və sertifikatlaşdırma üzrə Dövlətlərarası şuranın qəbul etdiyi uyğunluq sertifikatının vahid forması haqqında 15.002.98 sayılı təlimat.

8.1.7. Azərbaycan Respublikasında istifadə edilən *telekommunikasiya vasitələri və qurğularına* qoyulan tələblər.

Sistemin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar olaraq bu Qaydalara Azərbaycan Respublikasının *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi* və *Azərbaycan Respublikasının Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi* qarşılıqlı razılaşma əsasında qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq dəyişiklik edə bilər.

9. Appelyasiyaya baxılması qaydası

Sertifikasiya sınaqlarının nəticələri ilə razılaşmadıqları hallarda tərəflər Azərbaycan Respublikası *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin* Sertifikasiya üzrə komissiyasına appelyasiya verə bilərlər, onun qərarı ilə də razı olmadıqda məhkəməyə müraciət edə bilərlər.

Sertifikasiya üzrə Komissiya marağı olan tərəfləri də cəlb etməklə bir ay ərzində appelyasiyanı müzakirə edir və qəbul edilmiş qərar barədə müvafiq şəxsə bildiriş göndərir.

Bu Qaydalar sertifikatlaşdırma işində toplanan təcrübə nəzərə alınmaqla yaxud əlavə hüquqi və normativ materialların qəbul edilməsi ilə əlaqədar təshih oluna bilər.

10. Avadanlığın istehsalçı firma tərəfindən, yaxud rabitə avadanlığının Azərbaycan Respublikası bazarlarında satan satıcı (distribyutor, diler) tərəfindən alınmış sertifikatların istifadə qaydaları

Sertifikat şəxsi sənəddir. Orada sertifikat sahibi haqqında məlumat (avadanlığın istehsalçısı yaxud satıcı) göstərilir.

Adına sertifikat verilmiş hüquqi şəxs istehsal etdiyi, yaxud satdığı malın keyfiyyətinə görə məsuliyyət daşıyır və *telekommunikasiya vasitələri və qurğularının* işinin keyfiyyətindən şikayət gəldikdə *Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi*

sertifikatın ləğv edilməsi, yaxud onun qüvvədə olmasına əlavə vaxt verilməməsi haqqında məsələ qaldıra bilər.

Sertifikatın sahibinin razılığı olmadan «özgə sertifikatından istifadə edən satıcıların (təşkilatların)» Azərbaycan Respublikasının bazarlarında avadanlığın realizasiyası ilə məşğul olmaq hüquqları yoxdur.

Sertifikatın etibarlılığı müddətində alınmış avadanlığa sertifikatın qüvvədə olma müddətinin məhdudiyyəti şamil edilmir, yəni belə avadanlıq sertifikatın vaxtının uzadılmasını tələb etmədən bütün xidmət müddəti ərzində istismar edilə bilər.

*Azərbaycan
Respublikası
Nazirlər
Kabinetinin
1998-ci il 21
avqust tarixli,
175 nömrəli
qərarı ilə
təsdiq edilmiş*

*«Azərbaycan
Respublikasında
telekommunikasiya
vasitələri və
qurğularının
sertifikatlaşdırılması
Qaydalarına
əlavə*

Azərbaycan Respublikasında məcburi sertifikatlaşdırılması aparılacaq ümumistifadəli telekommunikasiya şəbəkələrində istifadə edilən telekommunikasiya vasitələri və qurğularının

Siyahısı

1. Kommunikasiya sistemi funksiyasını yerinə yetirən telekommunikasiya vasitələri və qurğuları

1.1. Tranzit, sonluq və sonluq tranzit qovşağ avadanlığı

1.1.1. beynəlxalq telefon stansiyaları

1.1.2. beynəlxalq kommutasiya mərkəzləri

1.1.3. şəhərlərarası telefon stansiyaları

1.1.4. tranzit şəhərlərarası avtomatik kommutasiya qovşağı

1.1.5. kombinəlaşdırılmış stansiyalar

1.1.6. kənd avtomatik telefon stansiyaları

1.1.7. şəhər avtomatik telefon stansiyaları

1.2. Abunəçi imkanlı avadanlıqlar

1.2.1. rəqəmli abonəçi konsentratör

1.2.2. idarə-istehsalat avtomatik telefon stansiyaları

1.3. Telefonçu vasitəsilə zonadaxili, şəhərlərarası və beynəlxalq telefon rabitəsi xidmətinə imkan verən avadanlıqlar

1.4. Təcili operativ və məlumat informasiya xidmətli çağırışlara xidmət etmə qovşağı

1.5. Çağırışlara xidmət etmə mərkəzləri avadanlıqları

1.6. İnformasiya paketinin kommutasiya və marşrutlama avadanlığı

1.7. Çevik kommutatorlar

1.8. Teleqraf stansiyaları

1.8.1. teleqraf stansiyaları və yarımstansiyaları

1.8.2. teleqraf məlumat kommutasiya sistemləri

1.9. Hərəkətli radiotelefon rabitə sisteminin kommutasiya avadanlıqları

1.10. Abunəçi radioimkanlıq sistemində kommutasiya avadanlıqları

2. Rəqəmli daşıyıcı sistem funksiyasını yerinə yetirən telekommunikasiya vasitələri və qurğuları

2.1. Sinxron rəqəm ierarxiyalı rəqəmli veriliş sistemləri

2.2. Analoq veriliş sistemi və fiziki xətt kanalları, traktları ilə rəqəmli veriliş sistemləri

2.3. Pleziokron rəqəm ierarxiyalı rəqəmli veriliş sistemləri

2.3.1. pleziokron rəqəm ierarxiyalı kanalyaratma avadanlıqları

2.3.2. pleziokron rəqəm ierarxiyalı zamana görə qrupyاراتma avadanlıqları

2.3.3. pleziokron rəqəm ierarxiyalı xətti traktın aralıq və sonluq məntəqələri

2.3.4. pleziokron rəqəm ierarxiyalı kross kommutasiya avadanlıqları

2.4. Optik-lifli və atmosfer optik xətt verilişi üçün qəbuledici-verici qurğular

2.5. İnformasiyanın ötürülməsi üçün asinxron rejimli avadanlıqlar

2.6. Rəqəmli televiziya və səs yayım veriliş sistemləri

2.7. Takt şəbəkə sinxronlaşdırma avadanlığı

3. İdarəetmə sistemi və monitoring funksiyalarını həyata keçirən telekommunikasiya vasitələri və qurğuları

3.1. Telekommunikasiya şəbəkələrinin avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistem və monitoringi avadanlıqları

3.2. Radiorele telekommunikasiya sisteminin idarəetmə və monitoring avadanlıqları

4. Ümumistifadəli telekommunikasiya şəbəkələrində göstərilən xidmətlərin həcmnin qeydiyyatı (uçotu) üçün istifadə olunan avadanlıqlar

4.1. Birləşmənin davamətə müddətinin zamana görə qeydiyyatı (uçotu) avadanlığı

4.2. Avtomatlaşdırılmış hesablama sistemi

5. Radioelektron telekommunikasiya vasitələri və qurğuları

5.1. Azərbaycan Respublikasının vahid telekommunikasiya şəbəkəsinin yerli, zonadaxili və magistral şəbəkələrinin yayım və peyk rabitəsinin yerüstü stansiyaları

5.2. Radiorele rabitə sistemləri

5.2.1. analoq-rəqəm radiorele rabitə sistemi

5.2.2. sinxron rəqəm ierarxiyalı rəqəmli radiorele rabitə sistemləri

5.2.3. pleziokron rəqəm ierarxiyalı rəqəmli radiorele rabitə sistemləri

5.2.4. analoq radiorele rabitə sistemi

5.3. Hərəkətli (sellülar) radiotelefon rabitə sisteminin baza stansiyaları və retranslyatorları

5.4. Abunəçi radioimkanlıq sisteminin baza stansiyaları və retranslyatorları

5.5. *Radioyayım sistemləri*

5.6. *Televiziya yayım sistemləri*

5.7. *Ümumistifadəli telekommunikasiya şəbəkəsinə çıxışı olmayan, texnoloji və yaxud təcrid edilmiş telekommunikasiya şəbəkəsinə imkanlıq üçün nəzərdə tutulmuş avadanlıqlar istisna olmaqla, radioimkanlıqlı avadanlıqlar.*

6. Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti zamanı müvafiq tədbirlərin yerinə yetirilməsini təmin edən telekommunikasiya avadanlıqları və proqram təminatı

6.1. *Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti zamanı müvafiq tədbirlərin yerinə yetirilməsini təmin edən və kommutasiya sistemləri ilə qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyət göstərən avadanlıqlar və proqram təminatı.*

6.2. *Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti zamanı müvafiq tədbirlərin yerinə yetirilməsini təmin edən və rəqəmli daşıyıcı sistemləri ilə qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyət göstərən avadanlıqlar və proqram təminatı.*

6.3. *Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti zamanı müvafiq tədbirlərin yerinə yetirilməsini təmin edən və telematik xidmətlər sistemləri ilə qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyət göstərən avadanlıqlar və proqram təminatı.*

7. Ümumistifadəli telekommunikasiya şəbəkəsinin son kabel avadanlıqları, son telekommunikasiya avadanlıqları, telekommunikasiya kabelləri və naqilləri, elektrik qida avadanlıqları

7.1. *Son kabel avadanlıqları*

7.1.1. *paylayıcı qurğular*

7.1.2. *şkaflar*

7.1.3. *kabel qutuları*

7.1.4. *bokslar*

7.1.5. *abonent müdafiə qurğuları*

7.1.6. *krosslar (optik və elektrik)*

7.1.7. *plintlər, optik qoşqular*

7.1.8. *kabel muftaları, birləşdiricilər (optik və elektrik)*

7.1.9. *kabel və krossları gərginlik və cərəyan artımlarından müdafiə qurğuları*

7.1.10. *kompressor-signal qurğuları (KSQ)*

7.2. *Son telekommunikasiya avadanlıqları*

7.2.1. müxtəlif mürəkkəbli dərəcəli, o cümlədən mobil telefon aparatları

7.2.2. ümumistifadəli telekommunikasiya şəbəkəsində işləmək üçün nəzərdə tutulmuş faksimil rabitə aparaturası və kompüterlər

7.2.3. taksafon aparaturası

7.2.4. son telekommunikasiya avadanlıqlarına əlavə qurğu və vasitələr.

7.3. Telekommunikasiya kabelləri və naqilləri

7.3.1. optik telekommunikasiya kabelləri

7.3.2. yüksək tezlikli simmetrik telekommunikasiya kabelləri

7.3.3. koaksial telekommunikasiya kabelləri

7.3.4. şəhər və kənd telekommunikasiya şəbəkəsi üçün metal kabellər

7.3.5. telekommunikasiya naqilləri.

7.4. Elektrik qida avadanlıqları

7.4.1. telekommunikasiya müəssisələri üçün stasionar akkumulyatorlar

7.4.2. elektrik qida qurğuları və onların tərkibinə daxil olan avadanlıqlar.